

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜREÇLERİNE YÖNELİK DİRENÇ DAVRANIŞLARI

Sedat YÜKSEL*

Özet

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretim-öğrenme süreçlerine yönelik direnç davranışlarını tespit etmektir. Çalışma, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri üzerinde yapılmış ve bu öğrencilere Eğitim Fakültesi Öğrencileri Direnç Ölçeği (EFÖDÖ) uygulanmıştır. Sonuçlar, öğrencinin öğrenim gördüğü ana bilim dalı, cinsiyeti ve öğretim türüne (1./ 2. öğretim) göre analiz edilmiştir. Sonuçta, eğitim fakültesi öğrencilerinin direnç davranışları göstermesinin, başta öğretim elemanlarının meslekî niteliklerine ilişkin düşüncelerinden olmak üzere, sınıftaki arkadaş ilişkileri ve aldıkları eğitime ilişkin olarak gelecekte beklentilerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Sonuçlar değişkenlere göre analiz edildiğinde; erkek öğrencilerin daha yoğun direnç gösterdikleri ve buna bağlı olarak da öğretim elemanlarının niteliklerine ve aldıkları eğitimin gelecekte yararlı olacağına ilişkin inançlarının daha olumsuz olduğu, rehberlik ve psikolojik danışmanlık (RPD) ve Müzik öğrencilerinin aldıkları eğitimin gelecekte kendilerine yararı olacağı konusunda olumsuz düşüncelere sahip oldukları, ikinci öğretim ile Müzik ve RPD öğrencilerinin öğretim elemanlarının meslekî niteliklerinden, İngilizce ve RPD öğrencilerinin ise sınıftaki arkadaş ilişkilerinden şikâyetçi oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmada, ortaya çıkan bu sonuçlar ışığında öğrenci direncinin önlenmesi ve giderilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Eğitim fakültesi, öğrenci direnci, yüksek öğretim.

Abstract

The aim of this research is to examine the resistance behaviors of students of the Faculty of Education to the teaching and learning process. The study was applied on the senior students of the the Faculty of Education at Uludağ University, using the Resistance for Education Faculty Students Scale. The results were analyzed based on department, gender, and course times (daytime, evening classes). As a result of the analyses based on these variables, it was found that male students are more frequently resistant and have negative attitudes toward lecturer and future courses, evening, music and guidance and psychological counseling students complained about negative thoughts toward future and English and guidance and psychological counseling students complained about relations among students in classroom. Suggestions on how to prevent and cease student resistance have been presented.

Key words: Education faculty, higher education, student resistance

Öğretme-öğrenme sürecinin amaçlar doğrultusunda etkili ve verimli şekilde yürütülmesinde öğrenci önemli bir faktördür. Öğrencilerin bu süreçte yaptığı davranış ve faaliyetler önemlidir. Öğrencilerin gösterecekleri olumlu yöndeki davranışlar öğretme-öğrenme sürecini de olumlu yönde etkilerken olumsuz yöndeki davranışlar süreci de olumsuz etkileyecektir. Olumsuz davranışlar içerisinde direnç davranışları önemli bir yere sahiptir. Eğitim literatüründe olumsuz davranışlar olarak çoğunlukla disiplinsiz ve istenmeyen davranışlar üzerinde durulurken, direnç davranışları üzerinde çok fazla durulmamıştır.

Direnç davranışları, önemszenmesi ve üzerinde inceleme yapılması gereken bir konudur. Bunun sebebi direnç davranışlarının öğretme-öğrenme sürecinde disiplinsiz veya istenmeyen davranışlardan çok ağır sonuçlar doğurabilmesidir. Öğrencilerin direnç davranışlarının önemszenmediği ve bu davranışları gidermeye yönelik önlemlerin alınmadığı durumlarda öğrencilerin öğretmen ve yöneticilere karşı şiddet kullanmasına kadar gidebilen ağır sonuçlar olabilmektedir (Başar, 2001). Bu açıdan öğrenci direnci, öğretmen ve yöneticiler açısından önemli bir sorun oluşturmaktadır. Öğrencinin direnç göstermesi bir yandan öğretmenin öğrencilerine yönelik davranış ve tutumlarını, diğer yandan öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir (Anyon, 1981; Erickson, 1984, 1987; Alpert, 1991; Spaulding, 1995; Sun, 1995).

Öğrencilerin gösterdiği direnç davranışlarını tanımlamak için ve hangi davranışların direnç davranışı olduğunu ortaya koymaya yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Çeşitli yazarlar direnç davranışını tanımlamıştır. Örneğin bu konuda önemli bir otorite olarak kabul edilen Giroux (1983a), direnci kısaca öğrencinin eğitim-öğretim faaliyetlerine karşı koyma olasılıkları olarak görürken, McLaren (1985) direnç kavramını, “öğretimde okul kültürünün meşruluğu, gücü ve anlamlılığına öğrencilerin karşı koyma davranışı” olarak tanımlamaktadır (McLaren, 1985:85). Burroughs ve diğerleri (1989) ise direncin olumsuz ve yıkıcı yönünün yanısıra yapıcı ve olumlu yönünün de bulunduğu dikkat çekerek direnci “yapıcı veya yıkıcı karşı koyma davranışı” olarak tanımlamışlardır (Burroughs; Kearney ve Plax, 1989:216). Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi direnç, öğrencinin okuldaki faaliyetlerine karşı koyma davranışdır. Öğrenciler okulda kendi düşünce yapılarına, yaşam biçimlerine, ilgilerine ve beklentilerine uymayan durumlara karşı tepki göstermektedir. Öğrenci tepki gösterdiği durumlarda bir değişme olmadığını gördüğünde bu tepkilerini direnç hâline dönüştürebilmektedir.

Hangi davranışların direnç davranışı olduğu, yani direnç davranışlarının kapsamı konusunda bazı açıklamalar bulunmaktadır. Bu açıklamalarda her karşı koyma davranışı direnç olarak kabul edilmemektedir. Bir davranışın direnç olabilmesi için hareketin mantıklı ve üzerinde önceden düşünülmüş olması gerekmektedir (Erickson, 1984). Direnç davranışları bu açıdan olumsuz veya disiplinsiz davranışlardan farklıdır. Olumsuz veya disiplinsiz davranışta öğrenci, süreç içerisinde o anda karar vererek bu davranışları yapmaktadır. Bu davranışlar sürekli olabileceği gibi aralıklarla da olabilir. Ancak direnç davranışında öğrenci, bu davranışı yapmak için önceden düşünerek plânlama yapmakta ve bu davranışı uygun zamanlarda ve sürekli olarak yapmaktadır. Örneğin, öğrenci derste sıkıldığı bir anda defterine anlamlı veya anlamsız resim ve şekiller çizebilir. Bu davranış disiplinsiz veya istenmeyen bir davranıştır. Bu davranışı öğrenci her zaman yaptığında bu bir direnç davranışdır. Bu davranış öğrencinin öğretmene, derse veya okula karşı olumsuz tutuma sahip olmasından kaynaklanabilir. Bu

durumda öğrenci, derste yapacağı davranışları önceden plânlamakta ve bu davranışlarını sürekli olarak yapmaktadır.

Direnç davranışlarını sadece olumsuz davranışlar olarak görmek yanlıştır. Direnç davranışlarının olumlu ve yapıcı etkisi de olabilmektedir. Örneğin, öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde karşılaştıkları olumsuz durumları şikâyet ederek bu duruma karşı koymaları veya öğretmenin uygun olmayan fikir, düşünce ve uygulamalarına karşı çıkmaları olumlu sonuçlar doğurabilir. Direnç gösterilmediği durumda yönetici ve öğretmenler aynı yanlılıkları yapmaya devam ederken, direnç gösterildiği durumda hatalarını anlayarak bunları giderebilirler.

Öğrenci direnci konusunda ilk kapsamlı çalışmalar özellikle 1970'lerin başından 1980'lerin ortalarına kadar etkili olan neo-marksist eğitimciler içerisinde yer alan "direnç (resistance)" kuramcıları olarak adlandırılan bir grup yazar tarafından yapılmıştır. Direnç kuramcıları öğrencilerin direnç göstermelerinin sebeplerini bilimsel bir şekilde açıklamaya çalışmışlardır. Bu kuramcılar okulların toplumdaki sosyal sınıflar arasında eşitsizliğin bulunduğunu, okulların bu eşitsizliği gidermediğini, hatta verdiği eğitimle bu eşitsizliğin sürmesini sağladığını belirterek özellikle azınlıklar, zenciler vb. diğer gruplardan oluşan alt sosyal sınıftan gelen öğrencilerin okulun bu işlevine ve bu işlevini gerçekleştirmek için yaptığı uygulamalara çeşitli şekillerde direnç davranışları gösterdiğini savunmaktadır. Direnç kuramcıları direnç davranışları konusunda çeşitli tartışmalar yapılarak öğrenci direnci sebepleri ve davranışları birlikte açıklanmaya çalışılmıştır (Willis, 1977; Apple, 1982a; 1982b; Giroux, 1981a; 1981b; 1983a; 1983b; Aronowitz ve Giroux, 1985; Macleod, 1995).

Direnç kuramcıları direnç kavramını ilk olarak ortaya koyarak, üzerinde çalışmalar yapmalarıyla alana önemli bir katkı sağlamıştır. Ancak bu kuramcıların direnç kavramının işçi sınıfı ve azınlıklar gibi toplumun alt sınıflarından gelen öğrencilerin, baskın gruplar tarafından oluşturulmuş okul ideolojisi ve uygulamalarına karşı koymaları ve meydan okumaları şeklinde dar bir kapsamdan bakması eleştirilen bir konudur (McFadden, 1995; McFarland, 2001; Wright ve Weekes, 2003). Oysa direnç, sadece alt ve üst sosyal sınıflar arasındaki farklılık ve eşitsizliklerden kaynaklanmamaktadır. Aynı zamanda sınıf şartları, öğrencinin başarı düzeyi ve okul yönetici ve öğretmenlerinin otoriteleri ile öğrenciler arasındaki çatışma ve mücadeleler de direncin önemli sebepleri arasındadır. Öğretme-öğrenme sürecinde öğretmenin derste kullandığı öğretim yöntem ve yaklaşımları, öğretmenin öğrencilerden beklentilerini açıkça belirtmemesi, ders işlerken otoriter davranması, ders konularının öğrencilerin yaşantılarına daha az uygun olması, anlatılan konuların öğrenci seviyesinin üzerinde olması, öğrencilerin kendilerini yetersiz hissetmeleri, öğrencilerin kişisel olarak öğretmenden hoşlanmamaları vb. sebepler öğrenci direncine sebep olmaktadır (Brookfield, 1990; Alpert, 1991; Cusick, 1992; Pauly, 1991; Spaulding, 1995).

Öğrenci direncinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu konuda yapılan araştırmaları incelemek gerekmektedir. Öğrenci direnci konusunda ülkemizde bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte, eğitim literatüründe bu konuda yapılan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Öğrenci direnci konusunda yapılan ilk araştırmalar direnç kuramcıları tarafından yapılmıştır. Bu yapılan araştırmalarda işçi sınıfı öğrencilerinin, (Willis, 1977; Apple, 1979; Anyon, 1981; Giroux, 1983a; Everhart, 1983; Erickson, 1984, 1987; Aronowitz ve

Giroux, 1985) zenci ve azınlık öğrencilerinin (Fordham ve Ogbu, 1986; Ogbu, 1987; Cumins, 1989; Margolis ve Romero, 1998) öğretim-öğrenme sürecinde kendilerine baskın (dominant) grupların norm ve değerlerini kazandırma çabalarına direnç gösterdikleri ortaya konulmuştur. Azınlık ve alt sosyal sınıflardan gelen öğrencilerin direnç davranışlarını ortaya koyan bu araştırmaların yanı sıra, üst ve orta sınıflar arasında da öğrenci direnci olduğunu ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Alpert, 1991; Spaulding, 1995). Dolayısıyla öğrencilerin direnç davranışları, sadece alt sosyal sınıflardan gelen öğrencilere mahsus değildir. Her sosyal sınıftan öğrenciler direnç gösterebilmektedir.

Öğrenci direnci konusunda yapılan araştırmalarda üzerinde durulan bir başka konu da, öğrencilerin direnç davranışı olarak ne tür davranışlar gösterdiği. Yapılan araştırmalar öğrencilerin okul veya sınıfı önemsememe, öğretmenle dalga geçme ve dersi karıştırma, öğretmenin sorduğu sorulara cevap vermeme, öğretmeni eleştirerek onunla tartışma gibi direnç davranışlarını yaptıklarını belirlemiştir (Alpert, 1991; Larson ve Richards, 1991). Bu davranışlarda ortak olan nokta bunların önceden plânlı olması ve kasıtlı olarak yapılmasıdır. Çok çeşitli ve çok sayıda olan direnç davranışlarını, belirli ortak özellikleri dikkate alarak sınıflamayı amaçlayan bazı çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan Higginbotham, (1996) direnç davranışlarını sözel, suskun olma ve derse gelmeme olarak üç gruba ayırırken, araştırmalarda daha çok benimsenen sınıflamada Chan ve Treacy (1996) direnç davranışlarını aktif, pasif ve uyumlu görünme şeklinde üçe ayırmıştır. Aktif dirençte öğrenci, tepkilerini açıkça belirtirken, pasif dirençte öğrenciler tepkilerini doğrudan ve açık bir şekilde ortaya koymamakta, derse geç gelme, ödev yapmama veya dersi dinlememe gibi doğrudan, öğretmene yönelik olmayan davranışlarda bulunmaktadır. Uyumlu görünme davranışlarında ise, öğrenci aynı fikirde olmadığı hâlde öğretmenin anlattıklarıyla aynı fikirde görünmekte, uyumluymuş gibi davranmaktadır. Örneğin öğrenci okulda bazı kurallara uymayı istemediği hâlde, bu kurallara uyum gösteriyor gibi hareket etmektedir. Ancak öğretmenin görmediği durumlarda öğrenci hemen bu kurallara uymayan davranışlar gösterebilmektedir.

Yüksek Öğretimde Öğrenci Direnç Davranışları

Öğrenci direnci konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmaların büyük çoğunluğunun orta öğretim düzeyindeki öğrenciler üzerinde yapıldığı görülmektedir. Yüksek öğretim düzeyinde çok az sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Bunlar arasında en kapsamlı inceleme Burroughs, Kearney ve Plax, (1989) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada yüksek öğretim düzeyinde öğrencilerin yapmış oldukları direnç davranışları tespit edilerek listelenmiş ve bu davranışlar 14 kategoride sınıflanmıştır. Bu kategoriler; öğretmeni suçlama, öğretim-öğrenme sürecindeki faaliyetlere katılmama, kendinden istenenleri isteksiz bir şekilde yapma, sınıfa hazırlıksız gelme, öğretmeni aldatma, şikâyetlerini öğretmene iletme, sınıf düzenini bozma, özür dileme, öğretmeni önemsememe, derse önem vermeyerek ödevleri yapmama, öğretmene meydan okuma, öğretmeni yöneticilere şikâyet etme, kendi direnç davranışını mazur göstererek davranışını savunma, dönem içerisinde ve sonunda öğretmenini çevresine olumsuz bir şekilde anlatma davranışları olarak belirlenmiştir.

Yüksek öğretim düzeyinde öğrencilerin direnç davranışlarını inceleyen diğer araştırmalarda, direncin büyük ölçüde öğretim elemanlarının davranışlarından kaynaklandığı, öğrencilerin kendilerine yakın davranan öğretim elemanlarına direnç göstermedikleri, buna karşılık öğrencilerin kendilerine soğuk davranan ve uzak

olarak gördükleri, kısacası sevmedikleri öğretim elemanlarına direnç gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmalarda ortaya çıkan bir diğer sonuç da, direnç gösteren öğrencilerin direnç davranışlarını büyük ölçüde sözel olmayan şekilde göstermeleridir. Bu da gösteriyor ki, öğrenciler direnç teşebbüslerinde öğretmenle açıkça karşı karşıya gelmekten kaçınmaktadır (Plax, Kearney, Downs ve Stewart, 1986; Plax, Kearney, Mc Croskey ve Richmond, 1986; Kearney, Plax, Smith, Sorensen, 1988; Burroughs, Kearney ve Plax, 1989; Kearney, Plax ve Burroughs, 1991).

Bu araştırma, eğitim fakültesi öğrencilerinin sınıfta öğretme-öğrenme sürecine yönelik direnç davranışlarını ortaya çıkarmak üzere yapılmıştır. Öğrenci direnci konusunda ülkemizde hiçbir araştırma olmadığı gibi, yurt dışında yapılan araştırmalarda da -yüksek öğretim düzeyindeki öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalar bulunmakla birlikte-, eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yapılmış bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan araştırma önemlidir. Araştırmanın diğer bir açıdan önemi ise direncin önlenemediği zaman öğrencilerin şiddet uygulamasına kadar gidebilen çok ağır sonuçlar doğurabilmesidir. Bu nedenle öğrenci direnci konusunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Yöntem

Bu araştırma betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışan, olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimleyen araştırmalardır (Kaptan, 1995). Araştırmanın evrenini 2002-2003 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Son sınıf öğrencilerinin alınmasının sebebi, bu öğrencilerin öğrenim süresi boyunca çeşitli dersler alarak bölümlerindeki öğretim elemanlarının çoğunluğunu tanıyabileceklerinin ve bu nedenle daha geçerli değerlendirme yapabileceklerinin varsayılmasıdır. Araştırmada, evrenin tamamına ulaşılmış olup, örneklem alınmamıştır. Tablo 1'de araştırma evreni verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Evreni

BÖLÜM	I. ÖĞRETİM		II. ÖĞRETİM		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%
Sınıf Öğretmenliği	105	55,3	85	44,7	190	100,0
İngilizce Öğretmenliği	93	66,9	46	33,1	139	100,0
Fransızca Öğretmenliği	18	100,0	—	—	18	100,0
Almanca Öğretmenliği	20	100,0	—	—	20	100,0
Türkçe Öğretmenliği	55	100,0	—	—	55	100,0
Okul Öncesi Öğretmenliği	53	100,0	—	—	53	100,0
Bilgisayar ve Öğretim Tek. Öğrt.	50	100,0	—	—	50	100,0
Resim- İş Öğretmenliği	41	74,5	14	25,5	85	100,0
Müzik Öğretmenliği	49	100,0	—	—	49	100,0
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	84	56,4	65	43,6	179	100,0
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD)	32	100,0	—	—	32	100,0
TOPLAM	600	74,1	210	25,9	810	100,0

Tablo 1 incelendiğinde görülebileceği gibi, araştırma evrenini oluşturan Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 11 program yürütülmekte olup, bu programların dördünde ikinci öğretim programı bulunmaktadır. Öğrencilerin dörtte birini ikinci öğretim öğrencileri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğrencilere araştırmacı tarafından geliştirilen Eğitim Fakültesi Öğrencileri Direnç Ölçeği (EFÖDÖ) uygulanmıştır. Ölçek, beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin seçenekleri ve puanlaması: Tamamen Katılıyorum 5, Katılıyorum 4, Kararsızım 3, Katılmıyorum 2, Hiç Katılmıyorum 1 şeklindedir. Ölçekte direnç davranışlarının sıklığını belirlemek amacıyla yer alan maddelerde ise seçenekler: Her Zaman 5, Sıklıkla 4, Bazen 3, Nadiren 2, Hiçbir Zaman şeklinde belirlenmiştir. Olumsuz ifadeli tutum cümlelerinde puanlama, ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında ilgili literatür incelenerek direnç sebep olan faktörler ile direnç davranışları listelenmiştir. Sonraki aşamada listelenen bu davranışlar her bölümden öğretim elemanları ve öğrencilerle birlikte incelenmiş, onların da görüşleri dikkate alınarak 67 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Bu ölçeğin ön uygulaması yapılmış, sonuçlar üzerinde faktör analizi işlemleri yapılmıştır. Analiz sonucunda faktör yükü kırkın altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Tablo 2, EFÖDÖ ölçeğinin faktör analizi sonuçlarını vermektedir.

Tablo 2. EFÖDÖ Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yüğü	Varyans %	Alpha
1. FAKTÖR: SINIFTA DİRENÇ DAVRANIŞLARI			
		24,24	.80
Öğretim elemanının işini zorlaştırmak için etrafımdakilerle konuşurum.	766		
Konuyla ilgisi olmayan sorular sorarak öğretim elemanının konu dışına çıkmasını sağlarım.	712		
Derslerde öğretim elemanımı alaya alarak dalga geçerim.	671		
Sınıfın sessiz atmosferini bozmaktan haz duyarım.	654		
Derste izin almadan konuşurum.	610		
Öğretim elemanlarına cevaplama zorlanacağı sorular sormaktan haz alırım.	608		
Öğretim elemanımı sinirlendirmek için derse sürekli hazırlıksız gelirim.	576		
Dersleri baltalamak için neler yapabileceğimi düşünürüm.	571		

2. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARINA İLİŞKİN KİŞİSEL DÜŞÜNCELER		
		12,02 .87
Bazı öğretim elemanlarını görmeye tahammül edemiyorum.	829	
Elimden gelse bu öğretim elemanlarından ders almam.	796	
Öğretim elemanlarının baskısı beni okuldan soğutmaktadır.	772	
3. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELER		
		8,57 .80
Öğretim elemanlarının derslere hazırlıklı olarak girdiklerini düşünmüyorum.	800	
Bana göre öğretim elemanları derslerini ciddiye almıyorlar.	741	
Öğretim elemanlarını akademik yönden yeterli bulmam.	624	
Eğer bana yetki verseler, öğretim elemanlarının öğrencilere davranış şeklini değiştirdim.	562	
Eğer beni dinleyeceklerini bilsem öğretim elemanlarının dersteki davranışlarını dekana şikâyet ederim.	558	
Öğretim elemanlarının kullandığı öğretim yöntemleri beni motive etmiyor.	429	
4. FAKTÖR: ARKADAŞ İLİŞKİLERİ		
		7,14 .74
Sınıfta arkadaşlık edeceğim kişi sayısı sınırlıdır.	833	
Sınıfta kurulan arkadaşlıkların son derece yüzeysel olduğunu düşünüyorum.	806	
Sınıfta kendimi yalnız hissediyorum.	768	
5. FAKTÖR: EĞİTİMİN GELECEKTEKİ YARARINA İLİŞKİN İNANÇ		
		4,90 .62
Aldığım eğitim, benim gibi genç bir bayanı/erkeği gelecekte başarıya ulaştırır.	816	
İyi bir eğitim almak benim gibi genç bir bayanın/erkeğin hayatta başarılı olmasının pratik bir yoludur.	749	
Okulda yapmış olduğum çaba ve başarılarım gelecekte iş hayatımda başarılı olmamı sağlayacaktır.	652	
KMO= .849	Bartlett Testi= 5783,194	Genel Alpha= .80

Ölçeğin Kaiser Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi değerleri bu ölçekteki maddeler üzerinde faktör analizi yapılabileceğini ortaya koymaktadır. Ölçek, 6 faktörden meydana gelmektedir. Birinci faktör, sınıfta yapılan direnç davranışları; iki, üç ve beşinci faktörler düşünce ve inançları (öğretim elemanlarına, öğretim elemanlarının meslekî niteliklerine ve eğitimin gelecekte kendisine sağlayacağı yararları yönelik) ve dördüncü faktör arkadaş ilişkileri ile ilgilidir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı .80, alt faktörlerin güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla .80, .87, .80, .74, .62 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısı .60 ve üstü olan ölçekler oldukça güvenilir ölçekler, .80 ve üstü olan ölçekler yüksek derecede güvenilir ölçekler olarak kabul edilmektedir (Özdamar, 1999). Bu sonuçlar ölçeğin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

Yukarıda belirtilen işlemler sonucunda son hâlini alan ölçek Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerine uygulanmış ve sonuçları üzerinde analizler yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Öğrencilerden toplanan veriler üzerinde yapılan ilk incelemede, verilerin dağılımına bakılmış, dağılımın basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri ile dağılım grafikleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda maddelerin normal bir dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle parametrik istatistik tekniklerinin kullanılması uygun görülmüştür. Verilerin analizinde ana bilim dalları arası farkın test edilmesi için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Farkın anlamlı çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla tukey testi uygulanmıştır. Cinsiyet ve öğretim türü (1. ve 2. öğretim) arası farkın test edilmesi için de t testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde, özellikle ana bilim dalları karşılaştırıldığında 11 ayrı ana bilim dalının olması, yani grup sayısının fazla olması ikili karşılaştırmalarda hata payının artmasına yol açmaktadır. Bu nedenle Bonferroni düzeltmesi (correction) yapılmıştır. Bonferroni düzeltmesi α/k , yani anlamlılık düzeyi / grup sayısı formülü ile belirlenmektedir (Miller, 1991; IFA, 2003; RCSE, 2003). Bu araştırmada anlamlılık düzeyi Bonferroni düzeltmesi ile grup sayısı 11 olduğu için $0.05/11= 0.004$ olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla ana bilim dalları arasındaki farkın test edilmesi için kullanılan tek yönlü varyans analizinde anlamlılık düzeyi 0.004 olarak alınmıştır. Cinsiyet ve öğretim türüne göre yapılan karşılaştırmalarda grup sayısı sadece iki olduğu için Bonferroni düzeltmesi ile yapılmıştır. Dolayısıyla bu değişkenler 0.05 anlamlılık düzeyinde test edilmişlerdir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, öğrencilerden elde edilen veriler ana bilim dalı, cinsiyet ve öğretim türü (birinci/ ikinci öğretim) değişkenlerine göre analiz edilmiş, elde edilen sonuçlar tablolar hâlinde açıklanmıştır.

Ana Bilim Dallarına Göre Öğrenci Direnci

Öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine yönelik direnç davranışları kayıtlı oldukları ana bilim dallarına göre analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Ana Bilim Dallarına Göre Öğrenci Direnç Davranışları

Ana Bilim Dalı	n	\bar{x}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
1. FAKTÖR: SINIFTA DİRENÇ DAVRANIŞLARI										
1) Sınıf Öğ.	186	10,43	3,40	Gruplar arası	266,960	10	26,696	1,937	,037	
2) İngilizce Öğ.	133	10,72	3,96	Gruplar içi	10485,967		761	13,779		
3) Fransızca Öğ.	16	10,68	3,17	Toplam	10752,927		771			
4) Almanca Öğ.	18	11,94	2,36							
5) Türkçe Öğ.	52	10,32	3,60							
6) Okul Öncesi Öğ	51	9,54	2,11							
7) Böteb	48	10,52	3,24							
8) Resim- İş Öğ.	49	9,10	1,24							
9) Müzik Öğ.	44	9,54	2,25							
10) Beden Eğt.	143	11,02	5,29							
11) RPD	32	10,65	3,42							

2. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARINA İLİŞKİN KİŞİSEL DÜŞÜNCELER										
1) Sınıf Öğ.	190	8,22	3,18	Gruplar arası	777,436	10	77,744	7,151	,000*	1-9
2) İngilizce Öğ.	139	9,25	3,40	Gruplar içi	8523,918	784	10,872			1-11
3) Fransızca Öğ.	17	8,41	3,41	Toplam	9301,353	794				2-9
4) Almanca Öğ.	18	10,05	4,13							3-9
5) Türkçe Öğ.	54	9,16	3,28							5-9
6) Okul Öncesi Öğ.	51	7,90	2,94							6-9
7) Böteb	49	7,95	3,32							6-11
8) Resim- İş Öğ.	50	9,84	3,00							7-9
9) Müzik Öğ.	48	11,54	3,09							7-11
10) Beden Eğt.	147	9,20	3,49							
11) RPD32	11,28	3,19								

3. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELER										
1) Sınıf Öğ.	186	16,77	4,49	Gruplar arası	1016,453	10	101,645	4,760	,000*	1-9
2) İngilizce Öğ.	136	18,11	4,48	Gruplar içi	16636,445	779	21,356			1-11
3) Fransızca Öğ.	18	17,88	5,12	Toplam	17652,897	789				2-9
4) Almanca Öğ.	19	18,21	5,37							6-9
5) Türkçe Öğ.	54	18,51	4,75							6-11
6) Okul Öncesi Öğ.	53	17,22	4,34							7-9
7) Böteb	50	17,46	4,50							9-10
8) Resim- İş Öğ.	52	18,48	4,42							
9) Müzik Öğ.	43	21,13	4,49							
10) Beden Eğt.	147	18,08	4,99							
11) RPD	32	20,71	4,22							

4. FAKTÖR: ARKADAŞ İLİŞKİLERİ										
1) Sınıf Öğ.	187	8,11	2,98	Gruplar arası	381,777	10	38,178	4,124	,000*	2-3
2) İngilizce Öğ.	135	7,43	3,18	Gruplar içi	7285,57	787	9,257			2-4
3) Fransızca Öğ.	18	8,05	3,42	Toplam	7667,348	797				2-5
4) Almanca Öğ.	20	10,10	3,00							2-9
5) Türkçe Öğ.	55	9,25	2,84							2-10
6) Okul Öncesi Öğ.	52	8,57	3,28							4-11
7) Böteb	50	7,80	2,99							9-11
8) Resim- İş Öğ.	53	7,94	2,85							
9) Müzik Öğ.	47	9,46	2,17							
10) Beden Eğt.	149	8,71	3,27							
11) RPD	32	7,09	2,78							

5. FAKTÖR: EĞİTİMİN GELECEKTEKİ YARARINA İLİŞKİN İNANÇ										
1) Sınıf Öğ.	190	12,59	1,66	Gruplar arası	202,561	10	20,256	6,428	,000*	1-4; 1-8
2) İngilizce Öğ.	139	12,16	1,87	Gruplar içi	2514,685	798	3,151			1-11; 2-8
3) Fransızca Öğ.	18	12,22	2,21	Toplam	2717,246	808				2-10
4) Almanca Öğ.	20	11,20	1,88							4-8
5) Türkçe Öğ.	55	12,41	1,92							4-10
6) Okul Öncesi Öğ.	53	12,50	1,51							6-11
7) Böteb	50	12,22	1,74							7-8
8) Resim- İş Öğ.	55	13,47	1,16							8-9
9) Müzik Öğ.	48	11,93	2,41							8-11
10) Beden Eğt.	149	12,92	1,63							9-10
11) RPD	32	11,21	2,15							10-11

* p<.004

Tablo 3 incelendiğinde, ölçeğin birinci boyut hariç tüm alt boyutlarında ana bilim dallarına göre farklılıklar olduğu görülmektedir. Burada dikkati çeken bulgular aşağıda verilmiştir:

* Öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecinde göstermiş oldukları direnç davranışları ana bilim dallarına göre farklılık göstermemektedir.

* Müzik ve RPD öğrencilerinin öğretim elemanlarına ilişkin gerek kişisel düşünceleri gerekse meslekî niteliklerine ilişkin düşünceleri olumsuzdur. Bu bulgudan hareketle müzik ve RPD öğrencilerinin derslerine gelen öğretim elemanlarını sevmedikleri ve onları meslekî açıdan yetersiz gördükleri söylenebilir. Burada öğrencilerin kişisel olarak öğretim elemanlarına bakış açıları ile onların meslekî nitelikleri hakkındaki düşünceleri arasında bir paralellik olması dikkat çekicidir. Öğrenciler meslekî açıdan yeterli buldukları öğretim elemanlarına kişisel olarak da olumlu bakmaktadırlar. Kısacası, öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından sevilmesi onların meslekî nitelikleriyle ilişkilidir.

* Sınıftaki arkadaş ilişkileri boyutunda İngilizce ve RPD öğrencileri daha çok şikâyetçidirler. Bu ana bilim dallarındaki öğrenciler sınıfta arkadaşlık ilişkilerinin iyi düzeyde olmadığını, ilişkilerin yüzeysel olduğunu ve kendilerini sınıfta yalnız hissettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen yetiştiren bir kurum olan eğitim fakültesinde bu, önemsenmesi gereken bir durumdur. Öğretmenin her şeyden önce sınıfta iyi bir iletişim kurması gerekmektedir. Ancak öğretmenliğe başlamadan önce öğretmen adaylarının kendi aralarında yeterli düzeyde iletişim kuramamaları, üzerinde durulması gereken bir sorundur.

* Resim-iş, beden eğitimi, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği öğrencileri aldıkları eğitimin gelecekte kendilerine yararlı olacağına inanmaktadırlar. Dolayısıyla bu öğrencilerin gelecekte daha umutlu oldukları düşünülebilir.

Cinsiyetlere Göre Öğrenci Direnci

Öğrencilerin direnç davranışlarının cinsiyetlerine göre analizi Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Cinsiyetlere Göre Öğrenci Direnç Davranışları

Cinsiyet	n	\bar{x}	S	sd	t	P
1. FAKTÖR: SINIFTA DİRENÇ DAVRANIŞLARI						
Bayan	540	10,00	3,13	320,429	-4,41	,000*
Erkek	231	11,49	4,70			
2. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARINA İLİŞKİN KİŞİSEL DÜŞÜNCELER						
Bayan	559	8,92	3,33	409,666	-1,90	,058
Erkek	235	9,45	3,61			
3. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELER						
Bayan	552	17,61	4,51	404,274	-3,40	,001*
Erkek	237	18,91	5,07			
4. FAKTÖR: ARKADAŞ İLİŞKİLERİ						
Bayan	556	8,17	3,05	436,368	-1,23	,217
Erkek	241	8,48	3,20			
5. FAKTÖR: EĞİTİMİN GELECEKTEKİ YARARINA İLİŞKİN İNANÇ						
Bayan	567	12,58	1,74	401,251	2,78	,006*
Erkek	241	12,17	2,00			

* p<.05

Tablo 4'e bakıldığında 1, 3 ve 5. alt boyutlarda cinsiyete göre farklılıklar görülmektedir. Buna göre erkek öğrenciler bayanlara göre sınıfta direnç davranışlarını daha sık gösterirken, öğretim elemanlarının niteliklerine ilişkin düşünceleri ile aldıkları eğitimin gelecekte yararlı olacağına ilişkin inançları daha olumsuzdur. Bu bulgular literatürde yer alan araştırmaların bulgularıyla uyumludur. Bu araştırmalar gelecekte çok fazla umudu olmayan alt sosyal sınıflara ait erkek öğrencilerin daha yoğun direnç gösterdiklerini ortaya koymuştur.

Öğretim Türüne (1./ 2. Öğretim) Göre Öğrenci Direnç Davranışları

1. veya 2. öğretim programına kayıtlı öğrencilerin direnç davranışları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. Öğretim Türüne Göre Öğrenci Direnç Davranışları

Öğretim Türü	n	\bar{x}	S	sd	t	p
1.FAKTÖR:SINIFTA DİRENÇ DAVRANIŞLARI						
Birinci Öğretim	575	10,33	3,72	337,524	-1,42	,155
İkinci Öğretim	197	10,77	3,75			
2.FAKTÖR:ÖĞRETİM ELEMANLARINA İLİŞKİN KİŞİSEL DÜŞÜNCELER						
Birinci Öğretim	585	9,00	3,42	371,672	-1,16	,245
İkinci Öğretim	210	9,31	3,40			
3. FAKTÖR: ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELER						
Birinci Öğretim	586	17,69	4,62	337,117	-3,15	,002
İkinci Öğretim	204	18,93	4,90			
4. FAKTÖR: ARKADAŞ İLİŞKİLERİ						
Birinci Öğretim	593	8,19	3,12	362,888	-1,33	,182
İkinci Öğretim	205	8,52	3,04			
5. FAKTÖR:EĞİTİMİN GELECEKTEKİ YARARINA İLİŞKİN İNANÇ						
Birinci Öğretim	599	12,40	1,87	395,015	-1,61	,107
İkinci Öğretim	210	12,63	1,71			

* p<.05

Öğrencilerin öğretim türüne göre direnç davranışları incelendiğinde, sadece öğretim elemanlarının meslekî niteliklerine ilişkin düşüncelerde farklılık görülmektedir. Buna göre, ikinci öğretime kayıtlı öğrencilerin öğretim elemanlarının niteliklerine ilişkin düşünceleri daha olumsuzdur. Bunun nedeni öğretim elemanlarının gündüz birinci öğretimde ders verdiği için yorgun bir hâlde ikinci öğretim dersine girmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Nitekim, öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik kişisel düşüncelerinde bir fark bulunmazken, öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin düşüncelerinde fark bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin öğretim-öğrenme sürecine yönelik direnç davranışları, üzerinde durulması gereken bir konudur. Ancak bu konu ülkemizde çok fazla bilinmeyen, dolayısıyla da üzerinde araştırma yapılmayan bir konudur. Öğretim-öğrenme sürecinde görülen her olumsuz davranış disiplinsiz veya istenmeyen davranış olarak görülmekte, bu nedenle teşhis yanlış olduğu için, bu davranışları gidermede ortaya konulan önlemler etkisiz kalmaktadır. Bu bakımdan yapılan bu araştırma önem taşımaktadır. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada ortaya çıkan en önemli bulgu, öğrencilerin direnç davranışları gösterdiği, bu davranışları göstermesinde de başta öğretim elemanlarının nitelik ve davranışları olmak üzere öğrencilerin sınıf içi arkadaşlık ilişkileri ile aldıkları eğitime ilişkin gelecekteki beklentilerinin etkili olduğunun tespit edilmesidir.

Araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin kayıtlı oldukları ana bilim dallarına, cinsiyetlerine ve öğretim türüne göre incelenmiştir. Ana bilim dallarına göre yapılan incelemede öğrencilerin direnç davranışları göstermesinde ana bilim dallarına göre bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak direnç gösterme sebeplerinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Müzik ve RPD öğrencileri öğretim elemanlarından, İngilizce ve RPD öğrencileri ise sınıftaki arkadaş ilişkilerinden şikâyetçi iken, Almanca, RPD ve Müzik öğrencileri aldıkları eğitimin gelecekte kendilerine yararı olacağı konusunda olumsuz düşüncelere sahiptir. Araştırmada elde edilen veriler cinsiyete göre incelendiğinde, erkek öğrencilerin bayanlara göre daha sık direnç gösterdikleri ve buna bağlı olarak da öğretim elemanlarının niteliklerine ve aldıkları eğitimin gelecekte yararlı olacağına ilişkin inançlarının daha olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler öğretim türüne (1./2. öğretim) göre yapılan incelemede ise ikinci öğretim öğrencilerinin, öğretim elemanlarının meslekî niteliklerine ilişkin düşüncelerinin daha olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar, literatürde yer alan öğrenci direnci ile ilgili araştırmalarla büyük ölçüde tutarlıdır. Bu araştırmalarda, özellikle de yüksek öğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda, öğrencilerin direnç davranışları göstermesinde öğretim elemanının önemli bir faktör olduğu, öğrencilere yakın davranan öğretim elemanlarına derslerde pek direnç gösterilmediği ortaya çıkmıştır (Plax, Kearney, Downs, Stewart, 1986; Plax, Kearney, Mc Croskey ve Richmond, 1986; Kearney, Plax, Smith, Sorensen, 1988; Burroughs, Kearney ve Plax, 1989; Kearney, Plax ve Burroughs, 1991). Bu çalışmada da öğretim elemanlarının meslekî nitelikleri ve derslerdeki davranışlarının, öğrencilerin direnç davranışları göstermesinin nedenleri arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Yine sınıftaki arkadaş ilişkilerinin yeterli düzeyde olmaması ve öğrencilerin gelecekte umutsuz olmaları direnç davranışlarını ortaya çıkaran diğer nedenlerdir. Araştırmada ortaya çıkan bu sonuçlar ışığında öğrenci direncinin önlenmesi ve giderilmesi için en önemli faktörün öğretim elemanı olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu nedenle direncin önlenmesi ve giderilmesi için aşağıda verilen önerilerin büyük bölümü öğretim elemanlarıyla ilgilidir. Direnç davranışlarının önlenmesi ve giderilmesi konusunda öneriler ortaya koymadan önce şunu belirtmek gerekir ki, direnci önlemek ve gidermek oldukça zor ve zaman alıcı bir iştir. Hatta bazı yazarlar direnci önleme ve yok etmenin mümkün olmadığını savunmaktadır (Sekayi, 2001). Direnci önlemek ve yok etmenin zorluğu ise direncin tutumlarla ilgili olmasından kaynaklanmaktadır. Tutumların değiştirilmesi ne kadar güç ve zaman alıcıysa, direnci önlemek ve yok etmek de

o ölçüde güç ve zaman alıcıdır. Bu nedenle aşağıda verilen önerileri bir defa uygulamakla direncin hemen yok edileceği söylenemez. Önerilen uygulamaların sürekli yapılması gerekmektedir.

Öğrenci direncini önlemek ve gidermek için aşağıdaki öneriler yapılabilir:

* Öğretim elemanları öğrencilerin ait oldukları toplumsal grupların düşünceleri, değerleri, normları ve gelenekleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

* Öğretme-öğrenme süreci öğrencilerin görüşleri alınarak, onlarla birlikte plânlanmalıdır.

* Öğretme-öğrenme süreci sürekli olarak değerlendirilmelidir. Öğretim elemanları öğrencilerden sürekli dönüt alarak bu dönütler doğrultusunda yanlış ve eksikliklerini gidermelidir.

* Sınıftaki olumsuz olaylar gereğinden fazla büyütülmemeli ve sert tepkilerden kaçınılmalıdır. Gereğinden fazla gösterilen tepkiler olumsuz davranışların direnç hâlini almasına yol açmaktadır.

* Direnç gösteren öğrencilerin tekrar direnç göstermelerinin engellenebilmesi için onlarla iletişim kurulmalı, onlarla yakından ilgilenilmelidir.

* Öğrencilere gördükleri derslerin önemi ve gelecekteki iş imkânları konusunda ayrıntılı açıklamalar yapılmalıdır.

Yukarıda verilen öneriler incelendiğinde görülebileceği gibi direnci önleme ve gidermenin esas yolu, öğrencilerle iletişim içerisinde olmaktan ve sınıfta demokratik bir ortam oluşturmaktan geçmektedir. Öğrenciyle iletişim yollarının sürekli açık olduğu, tüm faaliyetlere öğrenci katılımının sağlandığı, kararların birlikte alındığı durumlarda öğrencilerin direnç gösterme olasılığı azalmaktadır.

Öğrenci direnci, tüm öğretim kademelerinde incelenmesi gereken bir konudur. Bu konuda gelecekte yapılacak araştırmalar sonucunda elde edilecek veriler sınıf yönetimi konusunda öğretim elemanı ve öğretmenlere yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Alpert, B. (1991). Students' Resistance in The Classroom Anthropology and Education Quarterly. 22, 350- 366
- Anyon, J. (1981). Social Class and School Knowledge Curriculum Inquiry. 11, 3-42
- Apple, M. W. (1979). Ideology and Curriculum. London: Routledge.
- Apple, M. W. (1982a). Education and Power New York: Routledge and Kegan Paul.
- Apple, M. W. (1982b). Cultural and Economic Reproduction in Education: Essays on Class, ideology, and the State. Boston: Routledge and Kegan Paul.
- Aronowitz, S. ve Giroux, H. A. (1985). Education Under Siege: The Conservative Liberal and Radical Debate Over Schooling New York: Bervin ve Garvey Publishers Inc.
- Başar, H. (2001). Sınıf Yönetimi. Beşinci Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Brookfield, S. D. (1990). The Skilful Teacher. San Fransisco: Jossey- Bass Publishers.

- Burroughs, N.F.; Kearney, P. ve Plax, T. G. (1989). Compliance- Resistance in The College Students. *Communication Education*. 38, 214- 229.
- Chan, C. ve Treacy, M. J. (1996). Resistance in Multicultural Courses *American Behavioral Scientist*. 40, 212- 221.
- Cumins, J. (1989). Empowering Minority Students: A Framework for Intervention. *Harvard Educational Review*. 59, 18-34.
- Cusick, P. (1992). *The Educational System: Its Nature And Logic*. New York: Basic Books.
- Erickson, F. (1984). School Literacy, Reasoning and Civility: An Anthropologist's Perspective. *Review of Educational Research*. 54, 542- 546.
- Erickson, F. (1987). Transformation and School Success: The Politics and Culture Of Educational Achievement. *Anthropology and Education Quarterly*. 18, 335- 358.
- Everhart, R. B. (1983). *Reading, writing and Resistance: Adolescence and labor in a Junior High School*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Fordham, C. ve Ogbu, J. (1986). Black Students' School Success: Coping With The Burden of 'Acting White *Urban Review*. 18, 176- 206.
- Giroux, H. A. (1981a). *Ideology, Culture and The Process Of Schooling*. Philadelphia: Temple University Press.
- Giroux, H. A. (1981b). Hegemony, Resistance and The Paradox of Educational Reform. *Curriculum and Instruction. Alternatives in Education* (Ed. H. A. Giroux, A. N. Pena ve W. F. Pinar) Mc Cutchan Publishing Corporation, Berkeley, s. 400- 430.
- Giroux, H. A. (1983a). Theory and Resistance in Education. *A Pedagogy for the Opposition*. New York: Bervin ve Garvey Publishers Inc.
- Giroux, H. A. (1983b). Theories of Reproduction and Resistance in the New Sociology of Education. *A Critical Analysis*. *Harvard Educational Review*. 53, 257- 293.
- Higginbotham, E. (1996). Getting All Students to Listen. *American Behavioral Scientist*. 40, 203- 211. Institute of Phonetic Sciences (IFA) (2003). Bonferroni Correction. İnternet'ten 11 Kasım 2003'te elde edilmiştir. http://www.fon.uva.nl/praat/manual/Bonferroni_correction.html
- Kaptan, S. (1995). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. (Onuncu Baskı). Ankara: Rehber Yayın Evi.
- Kearney, P.; Plax, T.G.; Smith, V. R. ve Sorensen G. (1988). Effects of Teacher İmediacy and Strategy Type on College Student Resistance to On-Task Demands. *Communication Education*. 37, 54- 67.
- Kearney, P.; Plax, T. G. ve Burroughs, N.F. (1991). An Attributional Analysis of College Students Resistance Decisions. *Communication Education*. 40, 325- 342.
- Larson, W. ve Richards, M. (1991). Boredom in the Middle School Years: Blaming School Versus Blaming Students. *American Journal of Education*. 4, 418, 442
- Macleod, J. (1995). *Ain't No Makin' it: Aspirations and Attainment in a Low- income Neighborhood*. Boulder: Westview Press.
- Margolis, E. ve Romero, M. (1998). The Department is Very Male, Very Old and Very Conservative: The Functioning of The Hidden Curriculum in Graduate Sociology Departments. *Harvard Educational Review*, 68, 1-32.
- McFadden, M. (1995). Resistance to Schooling and Educational Outcomes: Questions of Structure and Agency *British Journal of Sociology of Education*. 16, 3, 293- 308
- McFarland, D. A. (2001). Student Resistance: How the Formal and Informal Organization of Classrooms Facilitate Everyday Forms of Student Defiance. *American Journal of Sociology*. 107, 3, 612- 678.
- McLaren, P. (1985). The Ritual Dimensions of Resistance: Clowning and Symbolic Inversion. *Journal of Education*. 167, 2, 84- 97.
- Miller, R. G. Jr. (1991). *Simultaneous Statistical Inference*. New York: Springer Verlag.

- Ogbu, J. (1987). Variability in Minority School Performance: A Problem in Search of an Explanation. *Anthropology and Education Quarterly*. 18, 312- 334.
- Özdamar, K. (1999). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. (İkinci Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Pauly, E. (1991). *The Classroom Crucible: What Really Works, What Doesn't and Why*. New York: Basic Books.
- Plax, T. G.; Kearney, P.; Downs, T. M. ve Stewart, R.A. (1986). College Student Resistance toward Teachers Use of Selective Control Strategies. *Communication Research Reports*. 3, 20-27.
- Plax, T. G.; Kearney, P.; Mc Croskey, J. C. ve Richmond, V. P.(1986). Power in The Classroom VI: Verbal Control Strategies, Nonverbal Immediacy and Affective Learning. *Communication Education*. 35, 43- 55.
- Royal College of Surgeons of Edinburgh (RCSE) (2003). Bonferroni Correction. İnternet'ten 11 Kasım 2003'te elde edilmiştir. <http://www.edu.rcsed.ac.uk/statisticc/the%20bonferroni%20correction.html>
- Sekayi, D. N. R. (2001). Intellectual Indignation: Getting at the Roots of Student Resistance in an Alternative High School Program. *Education*. 122, 2, 414- 429.
- Spaulding, A. (1995). A Qualitative Case Study of Teacher- Student Micropolitical Interaction: The Strategies, Goals and Consequences of Student Resistance. Paper presented at the Annual Meeting of The American Educational Research Association, San Francisco.
- Sun, A. (1995). Development and Factor Analysis of the Student Resistance to Schooling Inventory. *Educational and Psychological Measurement*. 55, 5, 841- 849.
- Willis, P. (1977). *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. New York: Columbia University Press.
- Wright, C. ve Weekes, D. (2003). "Race and Gender in the Contestation and Resistance of Teacher Authority and School Sanctions: The Case of African Caribbean Pupils in England." *Comparative Review*. 47, 3- 20.

Summary

RESISTANCE BEHAVIORS OF EDUCATION FACULTY STUDENTS TO TEACHING AND LEARNING PROCESS

Sedat YÜKSEL *

In the subject area of educational sciences, especially in the studies into students' behaviors and reactions in the classroom, resistance behaviors are not much thought about or these behaviors are classified as undisciplined or undesired behaviors. However, undisciplined or undesired behaviors and resistance behaviors have different characteristics. Resistance refers to the behavior of withstanding some ideas and applications presented to them. But not every withstanding behavior is resistance. In order for a behavior to become resistance, the action must be logical and thought over (Erickson, 1984).

In the research into students' resistance behavior, it has been found that they show resistance behaviors such as not considering the school and class important, making fun of the teacher and disturbing the class, not answering or answering with a low voice to the questions the teacher asks, discussing with the teacher by criticizing him/her (Alpert, 1991; Larson ve Richards, 1991).

Upon examining the previous studies conducted into student resistance, it is seen that these studies mostly involve students at secondary education level. There are only a few studies at higher education level. Further, in these studies, it is found that students do not show resistance to the teaching staff that they consider close to themselves (Plax, Kearney, Downs, Stewart, 1986; Plax, Kearney, Mc Croskey ve Richmond, 1986; Kearney, Plax, Smith, Sorensen, 1988; Kearney, Plax and Burroughs, 1991).

The population of the study consisted of the 4th year students at the Faculty of Education, Uludağ University in the educational autumn term 2002-2003. Since the whole population was reachable, no sampling was done. The Resistance for Education Faculty Students Scale was administered to the students. The results were analyzed based on department, gender, and course times (daytime, evening classes) as variables. In a prior examination of collected data, the distribution of the data was examined and it was seen that the distribution of the data was normal. Among the techniques used are one- way Anova for the testing of the difference between the departments, t-test for the testing of gender and instruction time (daytime and evening classes). In cases where the difference was found meaningful in the one- way Anova, the Tukey was applied to determine among which groups the difference was. Finally, it was found that male students are more frequently resistant and have negative attitudes toward lecturer and future courses, evening, music and guidance and psychological counseling students complained about negative thoughts toward future and English and guidance and psychological counseling students complained about relations among students in classroom. Suggestions on how to prevent and cease student resistance have been presented.

Address for Correspondence. * Yard. Doç. Dr. Sedat Yüksel, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, 16089 Görükle/Bursa.